

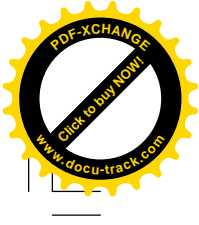
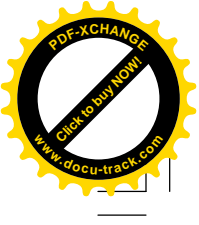
ВИСНОВКИ

Дослідження історичних джерел України епохи Середньовіччя чи не одне з важливих завдань гуманітарних і суспільних наук на сучасному етапі. Розв'язання його можливе лише за умов максимального виявлення усіх видів, типів і жанрів писемних пам'яток і подальшого всебічного їх наукового опрацювання і публікації. Провідна роль у цьому належить документальним пам'яткам. Серед них не другорядне місце займають актові та документальні джерела Галицько-Волинського князівства.

Названі завдання стали метою пропонованої праці *„Акти та документи Галицько-Волинського князівства XIII — першої половини XIV століть. Дослідження. Тексти“*. У зв'язку з цим обстежено відомі, а водночас маловідомі й досі невідомі акти та документи, наново прочитано всі тексти *de visu*, на основі прямого ознайомлення з оригіналами чи пізнішими списками — копіями, уміщено відомі і неznані на сьогодні неавтентичні акти та документи і їх списки тощо. Книжка вміщує найповнішу на сьогодні добірку актів і документів, які виявлені у різних архівах і бібліотеках України, Польщі, Росії, Ватикану, Литви (227) і становлять повний корпус документальних джерел князівства вказаного періоду. Робота не має аналогів. Головним її достоїнством є те, що до неї увійшло багато ніколи не використовуваних з науковою метою актів і документів. Чимало з них оголошено вперше, особливо якщо йдеться про розділ, що містить тогочасні чи пізніші документи із згадками про галицько-волинські писемні пам'ятки XIII — першої половини XIV ст., а також недостовірні акти та документи.

Публіковані акти та документи багаті змістом, служать для вивчення соціально-економічних відносин, політичного ладу, права, побуту і культури українського народу періоду становлення та розвитку князівства як окремої східноєвропейської держави. Виняткові за своїм значенням ті документальні пам'ятки, які відображають внутрішнє життя країни (розподіл праці, розвиток торговельних відносин з іншими землями і країнами, князівські

міжусобиці, захист території князівства від нападів інших держав), процес об'єднання Володимирського і Галицького князівств в одну державну цілість і роль у цьому Володимира і Галича зі своїми князівськими дворами, діяльністю міських громад, духовенства. Виокремлюється тривала боротьба князів із боярством.

Лінгвістичне значення давньоукраїнської мови полягає у тому, що при ненормативності вона широко відображає діалектні риси, особливо щодо фонетики і морфології. Значне зацікавлення викликають словниковий склад актів і документів, а також орфоєпія, синтаксичні конструкції і пунктуація.

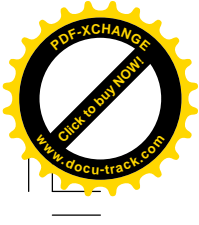
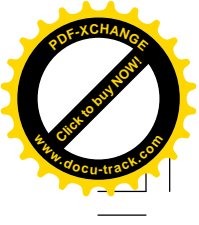
Акти та документи свідчать про діяльність різних бюрократичних інституцій, чітко функціонування договірного права як у справах країни, так і у міжнародних контактах, про культуру давньоукраїнської дипломатичної служби.

Акти та документи Галицько-Волинського князівства, нарешті, пізнавальні з погляду використання мови. І це стосується не лише статусу давньоукраїнської ділової мови як основної у князівських, воєводських, єпископських та інших канцеляріях, але й латинської, яка функціонувала у тих же канцеляріях і вживалася ними (фіксована переважно з першої половини XIV ст.) для підтримання міжнародних контактів.

Акти та документи належать різним експонентам (і їх канцеляріям) — особам різноманітних суспільних станів тогочасної Галицько-Волинської Русі. Більшість із них — спадкові князі, князі-сюзерени, а саме князь Роман Мстиславич, княгиня Анна, її сини Данило і Василько Романовичі, внуки — князі Лев Данилович, Мстислав Данилович, Шварно Данилович і Володимир Василькович, правнук князь Юрій Львович, праправнуки Андрій і Лев Юрійовичі, князь Юрій Тройденевич, а також князі-васали. Ряд із цих документів створено у канцеляріях володарів окремих територій Галичини і Волині, князями Володимиром Ігоровичем, Мстиславом Мстиславичем, Олександром Всеволодичем. Листи виходили від громад містичів і боярства (міста Берестя, Володимир, Галич) особисто або за посередництвом канцелярій (можливо, воєводських), великих бояр, таких, як Володислав Кормилчич, Судислав, Доброслав, окремих представників князівської адміністрації, наприклад, тисяцького Дем'яна, осіб духовного стану — Павла Дионісійовича та ін.

Використання галицько-волинських актів і документів у нарративних творах зафіксоване в XIII—XV ст. Перші дослідження

документальних матеріалів належать літописцям. Їх також знають Я. Длугош, Й. Альнпек, Т. Піравський, С. Окольський, З. Копистенський і багато інших. Із суто науковою метою галицько-волинські акти та документи використовуються і публікуються, починаючи з XVIII ст.

Зауважене значне і порівняно тривале вивчення актів й документів, позитивне чи негативне їх трактування з усіма наслідками, що випливають із цих оцінок, ще раз підтверджує актуальність дослідження і публікації документальних пам'яток Галицько-Волинського князівства.

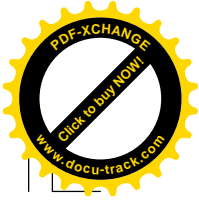
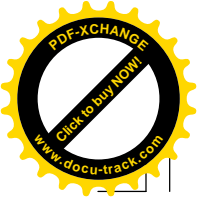
В історіографічних творах XIII—XV ст., аж до середини XIX ст. (хоч уже частково) акти та документи галицько-волинських канцелярій використовуються некритично. На рівні автентичних розглядаються фальсифікати, достовірні тексти фігурують поряд із недостовірними. Великий внесок у вивчення цих документів у другій половині XIX — на початку XX ст. зробили А. Петрушевич, І. Линниченко, М. Грушевський.

У праці враховано досвід найвідоміших публікаторів та інтерпретаторів документальних джерел.

До збірки увійшли оригінальні та копійні автентичні акти та документи (останні з різних сторіч), відтворені найчастіше з літописів, судово-адміністративних книг, метрик тощо; акти та документи, які під час створення основувалися на невідомих нині оригінальних документах чи їх пізніших списках, що видаються нам безсумнівними щодо своєї автентичності. Тут розміщено також сумнівні стосовно достовірності документи і явні подробиці актових джерел із середньовічним датуванням, а також документи XIII—XVIII ст., у яких згадуються, наводяться і подекуди підтверджуються відомі та невідомі, подані в окремих списках, акти та документи Галицько-Волинського князівства.

Публіковані акти та документи різні щодо дипломатичної структури, провенієнції. Вони засвідчують неоднакову будову формулярів і клаузул; походять із різного рангу канцелярій — князівських, воєводських, старостинських, єпископських; інформують про події, явища, людей, у тому числі й про такі, що не збереглися у жодних інших історичних пам'ятках або ж збереглися, але трактовані поза історичним контекстом тенденційно чи містять фактичні помилки. Крізь призму цих актових і документальних джерел бачимо минуле одного з найважливіх і найгероїчніших періодів історії України.

При аналізі репертуару актового та документального складу XIII — першої половини XIV ст. увесь матеріал поділено на чотири групи, які формують у книжці чотири окремі розділи актів і документів (Розділи I—IV), що належать до часу Галицько-Волинського князівства або є пізнішими творами, основаними здебільшого на давніх зразках. У його основі лежить умовний чинник, який, проте, спирається на внутрішню, рідше зовнішню критику текстів, а також на характер збереження пам'яток. Загалом у публікованих документах і способі їх коментування у різних розділах багато спільного — у доказовості їх автентичності, схожості (деколи аналогічності) щодо структури формулярів (Розділи I і III), подібно трактовано поняття „згадка“ як залишка документа (Розділи II і IV). Це, однак, питання, які частково обговорюються у вступних увагах до розділів.

Акти та документи, опубліковані у книжці, охоплюють період від переддня часу створення князівства (1195) до 40-х років XIV ст.

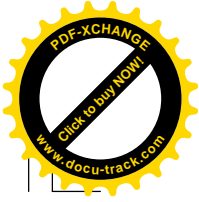
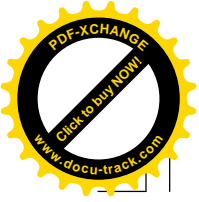
Публікація вміщає:

I. Автентичні акти та документи, які збереглися в оригіналах і списках оригіналів. Містить 14 актів і документів, переважно з першої половини XIV ст. Перший документ датовано 1299 р., два наступні, які належать князю Левові (Леву Даниловичу або Леву Юрійовичу), супроводжуються археографічним датуванням: перед 1301 або перед 1323 рр., далі подані документи князів Андрія і Лева Юрійовичів, Юрія Тройденевича, Кейстута і Любарта. Окремо стоять листи містичів володимирської громади (1324) та старости „землі Русі“ Дмитра Дядька (Дедька) (після 1341 р.).

II. Автентичні акти та документи, реконструйовані з літописів, літописців, хронік і богослужбової літератури. Це найбільша за кількістю група галицько-волинських актів і документів — 69. З них експонентами 56 виступають князі, решта — міські громади, бояри, духовенство. Охоплюють вони 1195—1307 рр.

III. Неавтентичні акти та документи, виявлені у пізніших списках переважно з датами XIII — першої половини XIV ст. Загальна кількість 26. Їх умовно можна поділити на: а) сумнівні щодо своєї достовірності; б) такі, що за нинішнім станом науки вважаються підробками, але їх остаточна оцінка потребує подальших досліджень і в) беззастережні фальсифікати. Писані від імені різних експонентів, але найчастіше князя Лева Даниловича або Лева (Лева Даниловича чи Лева Юрійовича).

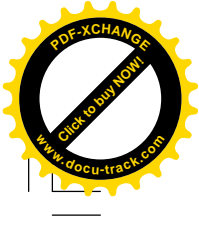
Очевидно, уміщення поряд із автентичними неавтентичних документів може викликати застереження. Проте це було зроблено лише з тією метою, що не в усіх підробках ми сьогодні до кінця переконані. Виявлені в майбутньому нові історичні факти, можливо, для окремих (група а, б) дадуть змогу змінити нинішнє трактування. Підробки XV—XVII ст., крім того, проливають світло на деякі проблеми історико-правових відносин і української пізньосередньовічної дипломатики взагалі.

IV. Акти та документи XIII — першої половини XIX ст., у яких згадуються, цитуються, а подекуди підтверджуються тексти відомих і невідомих актів і документів XIII — першої половини XIV ст. Виявлено й опубліковано 116 згадок документів. Це число не остаточне, воно може помітно збільшитися. Подані документи неоднакового змісту і дійшли найчастіше у формі нотаток і цитат. Засвідчені згадки і як контекстуальні вказівки або лише натяки на існування можливих актів чи документів у зв'язку з їх пересиланням, підтвердженням, а ще частіше використанням у судах та інших державних і духовних інституціях. Засвідчені згадки достовірних (на що вказує порівняльний аналіз їх змісту з відомими їх повними текстами) та недостовірних документів. Серед указаних на окрему увагу заслуговують усі згадки про галицько-волинські документи, про які не маємо жодних інших і докладніших відомостей. Вони сьогодні становлять єдину збережену інформацію про існування того чи іншого втраченого або досі не виявленого тексту акта чи документа. Згадки про галицько-волинські акти та документи виявлені у найрізноманітніших видах і типах рукописних документальних матеріалів. Експонентами або створювачами актів або документів, які фіксують згадки про галицько-волинські документи, є папа римський, польські королі (найчастіше Казимир III, Сигізмунд II), великі князі литовські, воєводи і старости земель, гродські, земські та лавничі суди, люстратори староств і комісії сейму та земель, вище духовенство, приватні особи та інші.

Акти та документи у кожному розділі систематизовано у хронологічному порядку. Археографічне опрацювання пам'яток здійснено відповідно до чинних правил, а також з урахуванням досвіду практичної роботи у цій галузі.

До кожного розділу додані короткі вступні уваги, які інформують про вміст розділу, насамперед кількість актів і документів, їх контрагентів, а також проблемні питання, пов'язані з ви-

явленням та дослідженням змісту актів і документів, будовою, аналізом списків документів тощо.

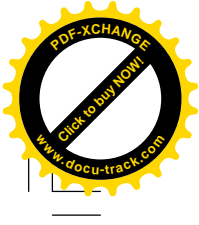
Крім того, у кожному розділі публікований акт чи документ супроводжується науковим коментарем (крім IV, у котрому в контексті здебільшого пізніших актів і документів тільки згадуються князівські грамоти), який передує власне тексту акта чи документа. Він містить, зокрема, такі основні елементи, як: 1. Заголовок. 2. Визначення дипломатичної належності акта, документа. 3. Встановлення оригінальності та автентичності. 4. Коротка історія появи акта, документа, його походження (що знаємо сьогодні про акт, документ). 5. Загальний вигляд акта, документа, письмо, спосіб засвідчення чи незасвідчення. 6. Структура (архітектоніка) документа (коротка характеристика клаузул). 7. Дата (обґрунтування дати). 8. Ким і коли вивчався акт чи документ, оцінка його змісту та достовірності дослідниками. 9. Вказівка на оригінал документа (якщо такий наявний) і його списки. Далі подано текст самого документа. Під власне текстом документа винесено легенду. Вона охоплює: а) посилання на місце зберігання рукопису тексту та б) посилання на видання, у яких опубліковано текст акта чи документа, якщо такий існує; за наявності декількох публікацій (звичайно передруків) посилання подані у хронологічній послідовності — від старших, перших, до нових, сьогоденішніх.

Видання ілюстроване.

До книжки додано: Передмову, Список умовних скорочень (загальних слів, списки актів і документів, установ, у яких розміщені рукописні джерела і списки друкованих джерел, літератури, словників), Висновки, Резюме англійською, німецькою і французькою мовами, Список ілюстрацій, Іменний і Географічний покажчики.

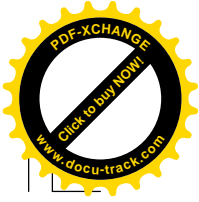
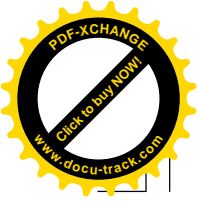
Праця не претендує на вичерпність як щодо повноти добору текстів, так і їх інтерпретації. Вважаємо, однак, що пропоноване дослідження істотно заповнить прогалину в українському і слов'янському джерелознавстві епохи Середньовіччя.

ДОДАТКИ

SUMMARY

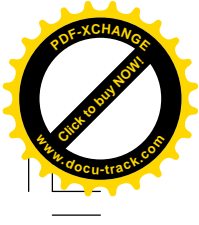
Research into the historical sources of medieval Ukraine may well be one of the primary tasks within the humanities and social sciences of today. To carry it out successfully, one would have to uncover written records of all kinds and genres and, subsequently, to process, analyze and publish the data received as a result. Documentary sources should play a crucial role here. Among these, all kinds of documentary evidence of Halych and Volyn' Principality (a historical region in southwestern Ukraine) are of no secondary importance.

These objectives, in fact, define the main idea behind the book „*Acts and Documents of 13th century — early 14th century. Halych and Volyn' Principality: Research. Documents*“. This work features the most comprehensive collection of acts and documents to date that were discovered in various archives and libraries of Ukraine, Poland, Russia, Vatican and Lithuania (227) and constitutes an entire body of documentary evidence of that period. No book of such a kind has ever been published before. One of its merits is that it features a whole range of acts and documents either hitherto unknown or not utilized for scholarly purposes. It is for the first time that many of them have seen the light of day. This is especially true of the chapter covering documents of that period as well as those of a more recent time. These documents contain references to written records of the 13th century — early 14th century. *Halych and Volyn'* as well as non-authentic acts and documents.

The acts and documents showcased here are richly textured and highly informative as to the social and economic relations, political system, law, everyday life, culture and traditions of Ukrainian people at a time when the Principality was emerging as an East European state in its own right. The records that reveal a lot about day-to-day life of the country (division of labor, trade relations with other nations, bitter feuds among the princes, protection of the land from outside intervention) are of great significance, as are the ones that highlight the unification of Volodymyr and Halych Principalities to shape one political entity and the role that Volodymyr and Halych had to play here with their courts, town communities and the clergy. Special attention is paid to a long-lasting confrontation between princes and nobility (*boyars*).

These acts and documents also bear evidence of how various bureaucratic institutions operated, how flawless was the functioning of old Ukrainian contractual law both domestically and in international relations and also of the culture of old Ukrainian diplomacy.

And finally, the acts and documents from that epoch are highly informative from a language perspective. And the above concerns not only old Ukrainian as the dominant language in the chancelleries of princes, military commanders (*voyevodas*), bishops etc., but also Latin, which was used in these very chancelleries (starting with the early 14th century) to handle international relations.

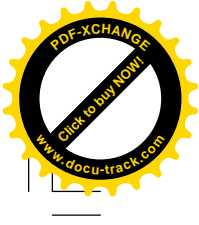
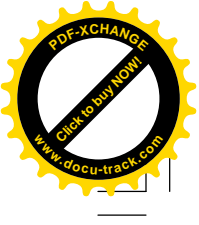
The acts and documents originated in the chancelleries of people from different walks of life. Most of them were princes by birth, sovereign princes, notably Prince Roman Mstyslavych, Princess Anna, her sons Danylo Romanovych and Vasyl'ko Romanovych, her grandsons Princes Lev Danylovych, Mstyslav Danylovych, Shvarno Danylovych and Volodymyr Vasyl'kovych, her great-grandson Prince Yuriy L'vovych, great-great-grandsons Andriy Yuriyovych and Lev Yuriyovych, Prince Yuriy Troidenovych and also vassal princes. Quite a few of these documents originated in the chanceries of Princes Volodymyr Ihorovych, Mstyslav Mstyslavych and Oleksandr Vsevolodych, who, in turn, ruled over Halychyna and Volyn'. The letters included in the book came from communities of citizens and *boyars* (towns of Halych and Berestia) and were sent by them personally or by means of chanceries (possibly *voievodas*) of great boyars, such as Volodyslav Kormylychych, Sudyslav, Dobroslav, individual members of the prince's administration, like that of Demyan, the thousand-men-commander (*tysiatskyi*), or members of the clergy, like Pavlo Dyonisiyovych etc.

References to Halych and Volyn' documents in historiography were recorded as early as the 13th—15th centuries, and starting with the 18th century, the documents have also been used for purely scholarly purposes. The work has incorporated the efforts of noted authors and interpreters of documentary sources of the past.

The collection contains original documents and replicas of acts and documents that were recreated from chronicles and chroniclers' accounts; acts and documents based on the original ones of which we had no knowledge even though we are in no doubt as to their authenticity. The documents of somewhat dubious authenticity have also been included as well as downright fakes that bear all the hallmarks of the medieval period. Documents of the 13th—18th centuries that make a reference to and occasionally verify the authenticity of lesser and better-known acts and documents of Halych and Volyn' Principality have also found their way into this book.

What has been published varies in the diplomatic structure and provenance. The acts and documents feature varying formats and clauses; they come from chancelleries that seemed to enjoy varying status — princes', *voyevodas*', *starostas*' (similar to 'alderman', an official) or bishops' etc. They contain information about people, events, phenomena, including those that got no mention in other historical records. If some do, they are either viewed with certain preconceptions and misinterpreted or taken out of their historical context. And, finally, the way some of them are depicted is flawed. By examining this documentary

evidence we can take a closer look at one of the most painful and, at the same time, most heroic pages in Ukrainian history.

We analyze the body of documentary evidence of the 13th century — early 14th century by dividing it into four groups, which constitute four separate chapters of acts and documents that date back to the times of Halych and Volyn' Principality or to a more recent period, but are based on earlier specimens. The criterion employed here is, obviously, somewhat arbitrary in nature, but in each individual case it serves to ensure a thorough (both external and inner) critique of the records.

Authentic acts and documents whose originals and records of their listing have survived. It contains fourteen acts and documents, mostly from the first half of the 14th century. The first document dates from 1299, the next two that are ascribed to Prince Lev (Lev Danylovych or Lev Yuriyovych) are accompanied by archaeographic dating: before either 1301 or 1323. These are followed by documents originating from the chanceries of Princes Andriy and Lev Yuriyovych, Yuriy Troidenovych, Keistut and Liubart. Somewhat apart from other documents stand the letters written by the citizens of Volodymyr community (1324) and by Dmytro Diad'ko, the *starosta* of entire Rus' land (after 1341).

I. Authentic acts and documents that were reconstructed from chronicles, chroniclers' accounts and liturgical materials. This is the largest group of acts and documents containing as many as 69 of them. Here, in 56 cases, the authors were princes, while in the remaining 13 cases, those were town communities, *boyars* and the clergy. They span a time period between 1195 and 1307.

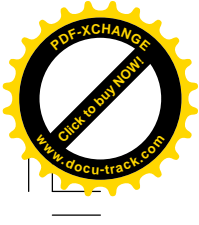
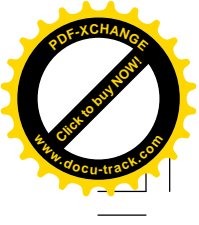
II. Non-authentic acts and documents discovered in later listings but dating from the 13th century — early 14th century. Their total number is 26. They fall into the following categories: a) those of dubious authenticity; b) those which according to current standards are seen as fakes but need further examination to be definitively identified; c) obvious fakes. These came from a variety of chanceries.

Clearly, the inclusion of both authentic and unauthentic texts side by side may cause certain reservations. This, however, has been done only because we cannot vouch for every fake. Emerging historical evidence may well lead us to view them differently. In addition to that, 15th—17th centuries fakes cast new light on some issues of Ukrainian diplomacy.

III. 13th century — early 14th century acts and documents which contain references, citations and sometimes verification of well-known and unknown acts and documents of the 13th century — early 14th century. As many as 116 references have been discovered and published. Without them, we would not have found out that some Halych and Volyn' documents existed at all. They vary in contents and form.

IV. Presents those acts and documents from the 13th into the 14th centuries which mention, quote or, in some cases, confirm the texts of other known and unknown acts and documents pertaining to the period

of the 13th into 14th centuries. 116 such documental mentions have been found and published. Differing in their contents and form, they give information even about the existence of some, so far unknown, Halycian and Volynian sources.

Each chapter is prefaced by a brief introductory note, which provides an idea of what the chapter will talk about, the number of acts and documents in it, their addressers and addressees, and also some tricky, controversial issues to do with the research of these documents etc.

On top of that, in each chapter (with the exception of Ch. IV, which makes only a passing mention of princely charters), an act or document is accompanied by a commentary that precedes the text of the document itself. It features the following main elements: 1. Heading. 2. Identification of the diplomatic status of the act or document. 3. Its authenticity. 4. Some background information. 5. Its general appearance; calligraphy; form of authorization/no-authorization. 6. Structure (architectonics) of the document. 7. Date (explanation of date). 8. Who researched the act or document and when; assessment of its contents and authenticity. 9. Providing references to the original (if available) and information as to where it is listed.

Then the text of the document itself is presented. It is immediately followed by:

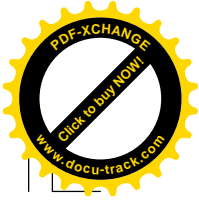
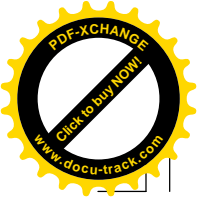
- a) a reference to where the manuscript is stored;
- b) a reference to publications which contain the text of the act or document (if the latter is available); if there is more than one publication (usually reprints), references follow in chronological order — starting with the earliest date (and to the most recent).

The book is richly illustrated.

Apart from the main chapters, it features an Introduction, List of abbreviations and terms, English, German and French Summaries, List of Illustrations, Personal Index and Index of Geographic names.

This publication makes no claim to be a definitive source of texts of acts and documents or, indeed, their interpretation. We believe, however, that the research we have offered to your attention will fill the gap in Ukrainian and Slavonic Studies of Middle Ages historical sources.

ZUSAMMENFASSUNG

Die Erforschung von historischen Quellen der Ukraine aus der Periode des Mittelalters ist heutzutage wohl eine der wichtigsten Aufgaben der Geistes- sowie Gesellschaftswissenschaften. Ihre Lösung ist möglich nur unter Umständen der maximalen Offenbarung von gesamten Arten, Typen und Gattungen der Schriftdenkmäler und ihrer weiteren allseitigen wissenschaftlichen Bearbeitung und Veröffentlichung. Eine große Bedeutung wird dabei den dokumentarischen Denkmälern beigemessen. Die Akten- und Urkundenquellen des Galizisch-Wolhynischen Fürstentums nehmen darunter keine zweitrangige Stelle ein.

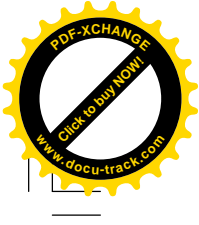
Die genannten Aufgaben wurden zum Ziel der vorliegenden Arbeit „*Akten und Dokumente des Galizisch-Wolhynischen Fürstentums des XIII. — der ersten Hälfte des XIV. Jahrhunderts. Forschungen. Texte*“. Das Buch enthält die bis heute neueste Auswahl von Akten und Dokumenten, die in verschiedenen Archiven und Bibliotheken der Ukraine, Polens, Rußlands, Litauens und des Vatikans aufgefunden waren (insgesamt 227 Dokumente), und stellt das volle Korpus von dokumentarischen Quellen des Fürstentums aus der genannten Periode dar. Die Arbeit kennt keine vergleichbaren Veröffentlichungen und ist neu für die einheimische Quellenforschung. Der Hauptwert der Arbeit besteht darin, daß sie viele unbekannte und niemals mit dem wissenschaftlichen Ziel benutzte Akten und Dokumente enthält. Mehrere von ihnen sind zum ersten Mal erwähnt, insbesondere im Kapitel über die damaligen oder späteren Dokumente mit Erwähnungen von galizisch-wolhynischen Denkmälern des XIII. — der ersten Hälfte des XIV. Jahrhunderts sowie über die nicht authentischen Akten und Dokumente.

Die veröffentlichten Akten und Dokumente sind inhaltsreich, sie dienen zum Studium der sozial-ökonomischen Verhältnisse, der politischen Ordnung, des Rechts, der Lebensweise und der Kultur des ukrainischen Volkes in der Periode des Werdens und der Entwicklung des Fürstentums als eines osteuropäischen Einzelstaates.

Eine außerordentliche Bedeutung haben diejenigen Dokumente, die das innere Leben des Landes (Arbeitsverteilung, Entwicklung der Handelsbeziehungen, fürstliche Zwietracht, Verteidigung der Fürstentumsgebiete gegen feindliche Überfälle) widerspiegeln, und den Vereinigungsprozeß zwischen beiden Fürstentümern von Volodymyr und Halyc samt ihren fürstlichen Höfen und Tätigkeit der Stadtgemeinden sowie des Klerus darstellen. Dabei wird der Kampf der Fürsten gegen das Bojarentum hervorgehoben.

Die Akten und Dokumente bezeugen die Tätigkeit verschiedener bürokratischen Institutionen sowie deutliche Funktionierung des altukrainischen

Vertragsrechts sowohl in inneren Angelegenheiten, als auch in internationalen Beziehungen. Sie sagen auch über die Kultur des altukrainischen diplomatischen Dienstes aus.

Die Akten und Dokumente des Galizisch-Wolhynischen Fürstentums sind nun vom sprachlichen Standpunkt aus erkennbar. Und das bezieht sich nicht nur auf die altukrainische Sprache als Amtssprache in Fürsten-, Wojewodschafts-, Bischofs- und anderen Kanzleien, sondern auch auf lateinische Sprache, die in denselben Kanzleien funktionierte (seit der ersten Hälfte des XIV. Jahrhunderts fixiert) und für Aufnahme der internationalen Beziehungen benutzt wurde.

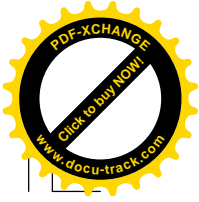
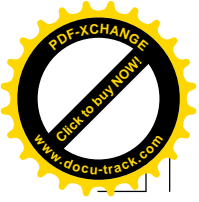
Die Akte und Dokumente entstammen verschiedenen Exponenten (bzw. ihren Kanzleien) und repräsentieren Personen aus verschiedenartigen gesellschaftlichen Ständen in damaliger Galizisch-Wolhynischer Rus. Die meisten von ihnen sind erbliche Fürsten und Fürsten-Suzeräne wie Roman Mstyslawytsch, die Fürstin Anna, ihre Söhne Danylo und Wasyl'ko, die Enkel: die Fürsten Lew (Leo) Danylowytsch, Mstyslaw Danylowytsch, Schwarno Danylowytsch und Volodymyr Wasylkowsytsch, der Urenkel Fürst Jurij Lwowytsch, die Urgroßenkel Andrij und Lew (Leo) Jurijowytschi, Fürst Jurij Trojdenowytsch sowie die Fürsten-Vasallen. Manche von diesen Dokumenten wurden in den Kanzleien der zeitweiligen Herrscher Galiziens und Wolhyniens geschaffen, z. B. in denen von Fürsten Volodymyr Ihorowytsch, Mstyslaw Mstyslawytsch, Alexander Wsewolodytsch. Einige Briefe stammten von Gemeinden der Bürger und dem Bojarentum (die Städte Halytsch und Berestja) und wurden persönlich oder durch die Vermittlung von Kanzleien solcher großen Bojaren wie Volodyslaw Kormylytschytsch, Sudyslaw, Dobroslaw sowie einzelner Vertreter der fürsterlichen Verwaltung, z.B. Anführer von 1000 Mann („Tysiackyj“) Damian und der Kirche Pawlo Dyonisijowytsch u. a. verfasst.

Das Verwenden der galizisch-wolhynischen Dokumente in historiographischen Schriften ist schon im XIII. — XV. Jahrhundert festgelegt, doch erst seit dem XVIII. Jahrhundert wurden sie auch zum rein wissenschaftlichen Ziel gebraucht. In der vorliegenden Arbeit wird die Erfahrung der bekanntesten Herausgeber und Interpreten der wissenschaftlichen Quellen berücksichtigt.

Der Sammelband umfasst ursprüngliche Dokumente und Kopien der authentischen Akten und Dokumente, die anhand von Chroniken und Chronisten rekonstruiert waren; Akten und Dokumente, die auf Grund der bis heute unbekannt originalen Dokumente oder deren späteren Listen niedergeschrieben wurden. Sie scheinen uns wegen ihrer Authentizität zweifellos zu sein. Auch zweifelhafte und unglaubwürdige Dokumente sowie offenbare Fälschungen von mittelalterlichen Aktenquellen mit Datierung sind dabei herausgegeben. Angeführt in einzelnen Listen sind ebenfalls Dokumente des XIII. — XVIII. Jahrhunderts, in denen bekannte und unbekannt Akten und Dokumente des Galizisch-Wolhynischen Fürstentums erwähnt, wiedergegeben und manchmal bestätigt werden.

Die herausgegebenen Akten und Dokumente sind verschieden wegen ihrer diplomatischen Struktur und Provenienz. Sie bezeugen verschiedene Struktur von Formularen und Klauseln; stammen aus Kanzleien von ver-

schiedenem Rang: der Fürsten-, Wojewodschafts-, Starosten- und Bischofskanzleien; sie informieren über Ereignisse, Erscheinungen und Menschen, darunter auch über solche, die in keinen anderen historischen Denkmälern aufbewahrt sind oder aufbewahrt waren, doch sind ohne historischen Kontext tendenziös behandelt oder enthalten tatsächliche Fehler. Wir betrachten die Vergangenheit einer der schwersten und der meisten heroischen Perioden der Geschichte der Ukraine unter dem Gesichtswinkel dieser Akten- und Dokumentenquellen.

Bei der Analyse der Repertoires des Akten- und Dokumentenbestandes des XIII. — der ersten Hälfte des XIV. Jahrhunderts ist das gesamte Material in 4 Gruppen geteilt, die im Buch 4 einzelne Kapitel von Akten und Dokumenten bilden, die den Zeiten des Galizisch-Wolhynischen Fürstentums entstammen oder auch später auf Grund der alten Muster entstanden sind. Diesem Material liegt selbstverständlich bedingter Faktor zugrunde, der sich in jedem Fall meistens auf innere und äußere Kritik der Denkmäler stützt.

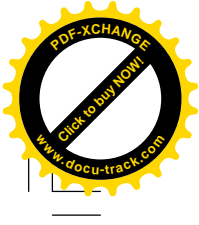
I. Authentische Akten und Dokumente, die in Manuskripten und ihren Listen aufbewahrt sind. Sie enthalten 14 Akten und Dokumente hauptsächlich aus der ersten Hälfte des XIV. Jahrhunderts. Das erste Dokument ist mit 1299 datiert, zwei nächste, die dem Fürsten Lew (Lew Danylowytsch oder Lew Jurijowytsch) gehören, sind mit der archeographischen Datierung versehen: vor 1301 oder vor 1323, weiter sind Dokumente der Fürsten Andrij und Lew Jurijowytsch, Jurij Trojdenowytsch, Kejstut und Lubart angeführt. Eine ganz besondere Stelle nehmen die Listen von Bürgern der wolodymyrischen Gemeinde (1324) des Starosten „des Landes Rusj“ Dmytro Diadjko (nach 1341) ein.

II. Authentische Akten und Dokumente, die anhand der Chroniken, Chronisten und der gottesdienstlichen Literatur rekonstruiert wurden. Das ist die größte zahlenmäßige Gruppe der galizisch-wolhynischen Akten und Dokumente (69). In 56 Fällen sind Fürsten die Urheber von Texten. Der Rest wurde im Auftrag von Stadtgemeinden, Bojaren und Klerus verfasst. Diese Akten und Dokumente umfassen die Jahre 1195—1307.

III. Nicht authentische Akten und Dokumente, die in den späteren Listen mit den Daten des XIII. — der ersten Hälfte des XIV. Jahrhunderts entdeckt wurden (insgesamt 26 Dokumente). Sie teilen sich in: a) zweifelhafte wegen ihrer Glaubwürdigkeit; b) solche, die dem heutigen Stand der Wissenschaft nach als gefälschte gelten, aber deren endgültige Bewertung weitere Forschungen benötigt; c) unleugbare Fälschungen. Sie sind im Namen verschiedener Exponenten geschrieben.

Offensichtlich ruft das Unterbringen der nicht authentischen Dokumente neben den authentischen die Warnung hervor. Dennoch war das nur deshalb gemacht, weil wir von den Fälschungen keine endgültige Überzeugung haben. Es ist aber durchaus möglich, die heutige Behandlungsweise von einzelnen Gruppen (Gruppe a, b) durch die neu entdeckten historischen Tatsachen zu ändern. Außerdem bringen die Fälschungen des XV. — XVIII. Jahrhunderts Licht in einige Probleme der ukrainischen Diplomatie.

IV. Akten und Dokumente des XIII. — der ersten Hälfte des XIX. Jahrhunderts, die die Texte der bekannten und unbekanntenen Akten und Dokumente des XIII. — der ersten Hälfte des XIX. Jahrhunderts erwähnen, zitieren und stellenweise bestätigen. Es wurden 116 Erwähnungen von Dokumenten aufgefunden und veröffentlicht. Auf ihrer Grundlage erfahren wir zum ersten Mal die Existenz einiger galizisch-wolhynischen Dokumente. Sie sind ihrem Inhalt nach nicht gleichartig und gelangten zu uns in verschiedener Form.

Jedem Kapitel sind Eintrittsbemerkungen beigelegt. Sie informieren vom Inhalt des Kapitels, vor allem von Akten- und Dokumentenzahl, deren Exponenten und Adressaten sowie von Problemfragen, die mit der Erforschung der Akten und Dokumente, ihren Formularen und Dokumentenlisten usw. verbunden sind.

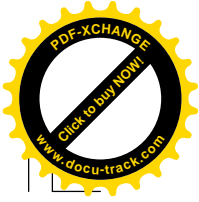
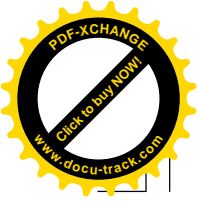
Herausgegebene Akten und Dokumente sind bereits in jedem Kapitel (außer Kapitel IV, wo nur fürstliche Urkunden im Kontext der vorwiegend späteren Akten und Dokumente erwähnt werden) mit einem wissenschaftlichen Kommentar versehen, der dem eigentlichen Text der Akte oder des Dokuments vorangeht. Er enthält insbesondere solche Hauptelemente wie: 1. Titel; 2. Bestimmung der diplomatischen Zugehörigkeit der Akte oder des Dokuments; 3. Feststellung der Originalität und der Authentizität; 4. Kurze Erscheinungsgeschichte der Akte bzw. des Dokuments, deren Herkunft (was ist heute von der der Akte bzw. dem Dokument bekannt); 5. Allgemeines Aussehen der Akte, des Dokuments, Schreibart, Bezeugungsverfahren (Bescheinigungsverfahren) oder Nichtbezeugung; 6. Struktur (Architektur) des Dokuments (Kurze Charakteristik von Klauseln); 7. Datum (Begründung des Datums); 8. Von wem und wann wurde die Akte oder das Dokument erforscht, Bewertung des Inhalts und der Glaubwürdigkeit des Textes durch seine Erforscher; 9. Hinweis auf Original des Dokuments (wenn es vorhanden ist) und dessen Listen. Weiter ist der Text des eigentlichen Dokuments angeführt. Dem eigentlichen Text des Dokuments folgt die Legende. Sie umfaßt: a) Hinweis auf den Aufbewahrungsort des Manuskriptes und b) Verweis auf Ausgaben, in denen der Text der Akte oder des Dokuments veröffentlicht wurde, wenn ein solcher vorhanden ist; bei mehreren Veröffentlichungen (bzw. Nachdrucken) sind die Verweise in der chronologischen Reihenfolge angeführt — von älteren, ersten bis zu neuen, heutigen.

Die Ausgabe ist illustriert.

Weitere Bestandteil des Buches sind: Vorwort, Liste der üblichen Abkürzungen (der allgemeinen Wörter, Listen von Akten und Dokumenten sowie Anstalten, wo schriftliche Quellen und Listen der Druckquellen, Literatur und Wörterbücher aufbewahrt sind), kurze Schlußfolgerungen, Zusammenfassung auf Englisch, Deutsch und Französisch, Liste von Illustrationen, Namenregister und Ortsregister.

Die vorliegende Arbeit erhebt keinen Anspruch auf Vollständigkeit bei der Auswahl von Texten und ihre ausführliche Interpretation. Wir sind aber trotzdem der Meinung, dass die vorgelegte Untersuchung vorhandene Lücken in der ukrainischen und slawischen Quellenforschung der Epoche des Mittelalters wesentlich schließen wird.

RÉSUMÉ

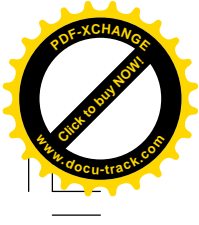
A notre époque l'étude des sources historiques de l'Ukraine médiévale constitue une des plus importantes tâches des sciences humaines et sociales. Sa résolution n'est possible que dans des conditions de pleine mise à jour de tous les genres et types de monuments écrits, de leur profonde analyse scientifique et leur publication par la suite. Dans ce sens c'est aux documents qu'appartient le rôle principal. Parmi ceux-ci il faut mentionner surtout les actes et les sources documentaires de la principauté de Galicie-Volhynie.

Une telle étude a été le but du présent ouvrage intitulé „*Les actes et les documents de la principauté de Galicie-Volhynie à partir du XIIIe siècle jusqu'à la première moitié du XIVe siècle. Etudes. Textes*“. Le livre représente un recueil très complet des actes et des documents découverts à présent dans différentes archives et bibliothèques d'Ukraine, de Pologne, de Russie, de Vatican et de la Lituanie (leur nombre atteint 227 pièces), ce qui constitue la plénitude des sources documentaires de ladite principauté de l'époque mentionnée. L'ouvrage n'a pas son pareil. Son principal mérite vient du fait de la publication d'actes et de documents généralement inconnus jusqu'alors et jamais utilisés dans des buts scientifiques. Bon nombre de ceux-ci voient le jour pour la première fois, surtout lorsqu'il s'agit du chapitre contenant des documents de l'époque et des documents plus tardifs avec des mentions sur des documents écrits de la Galicie-Volhynie du XIIIe siècle jusqu'à la première moitié du XIVe siècle, ainsi que des actes non-authentiques et des documents divers.

Les actes et les documents publiés sont riches en contenu, ils servent à l'étude des rapports socio-économiques, du système politique, du droit, du quotidien et de la culture du peuple ukrainien de l'époque de l'établissement et du développement de la principauté en tant qu'Etat est-européen à part. Exceptionnels du point de vue de leur valeur sont les documents qui reflètent la vie intérieure du pays (répartition du travail, développement des rapports commerciaux avec d'autres régions, guerres intestines entre les princes, défense du territoire de la principauté contre les invasions étrangères), le processus de l'unification des principautés de Volodymyr et de Halytch en un seul Etat et le rôle dans celui-ci de ces deux villes avec leurs cours princières, l'activité des communautés citadines et du clergé. Y est mise à jour la lutte permanente des princes avec les boyards.

Les actes et les documents témoignent de l'activité de diverses institutions bureaucratiques, du net fonctionnement du droit conventionnel ancien

ukrainien tant sous l'aspect étatique qu'international, ainsi que de la culture du service diplomatique ancien ukrainien.

Finalement les actes et les documents de la principauté de Galicie-Volhynie sont édifiants du point de vue de la langue. Cela concerne non seulement la langue ukrainienne ancienne en tant qu'idiome principal utilisé dans les chancelleries princières, voïévodiennes, épiscopales et autres, mais aussi le latin qui fonctionnait dans ces chancelleries (institué généralement à partir de la première moitié du XIVe siècle) dans la pratique d'établissement des contacts internationaux.

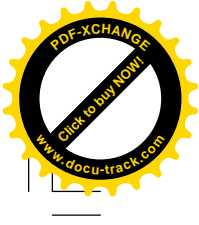
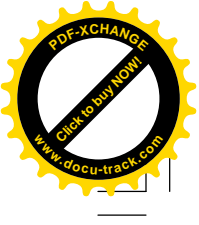
Les actes et les documents sont de différente provenance, chancelleries comprises, touchant des personnages de diverses couches sociales de la Ruthénie Galico-Volhynienne de l'époque. Leurs auteurs étaient principalement des princes héréditaires, des princes suzerains, notamment le prince Roman Mstyslavytch, la princesse Anna, ses fils Danylo et Vassylko Romanovytych, ses petits-fils les princes Lev Danylovytych, Mstyslav Danylovytych, Chvarno Danylovytych et Volodymyr Vassylkovytych, l'arrière-petit-fils le prince Youriy Lvovytych, les arrière-arrière-petits-fils Andriy Youriovytych et Lev Youriovytych, le prince Youriy Troïdénovytych voire aussi des princes vassaux. Bien de ces documents proviennent des chancelleries des seigneurs souverains temporaires de la Galicie-Volhynie, tels que les princes Volodymyr Ihorévytych, Mstyslav Mstyslavytych, Oleksandr Vsévolodytych. Certaines lettres émanent des communautés citadines et boyares (des villes de Halytch, Bérestya) directement ou par l'intermédiaire des chancelleries (éventuellement voïévodiennes) des grands boyards, tels que Volodyslav Kormylytchytych, Soudyslav, Dobroslav, de certains représentants de l'administration princière, par exemple, du tyssiatskyi Damian, de personnes de l'Eglise comme Pavel Dionisiovytych et autres.

De fait les documents de la Galicie-Volhynie étaient déjà utilisés dans les ouvrages hystonographiques des XIIIe—XVe siècles, mais ce n'est qu'à partir du XVIIIe siècle qu'ils ont servi à des études scientifiques. Dans notre ouvrage nous avons pris en considération l'expérience des éditeurs les plus connus et celle des commentateurs des sources documentaires.

Le recueil comprend des documents originaux et des copies authentiques des actes et des documents restitués d'après des chroniques et des chroniqueurs, des actes et des documents qui lors de leur création se basaient sur des documents d'origine, inconnus pour aujourd'hui, ou sur des listes postérieures, indubitablement authentiques selon nous. Font aussi partie du recueil des pièces d'authenticité douteuse et des faux évidents d'actes médiévaux, ainsi que des documents des XIIIe—XVIIIe siècles qui mentionnent des actes et des documents de la principauté de Galicie-Volhynie ayant été confirmés ou non dans des lettres particulières.

Les actes et les documents que nous publions se distinguent par leur aspect protocolaire et par leur provenance. Les formulaires et les clauses se présentent sous diverses formes, ils proviennent de chancelleries de niveaux différents: de chancelleries princières, voïévodiennes, starostiques, épiscopales; ils informent sur des événements et des personnages, y compris

sur ceux qui ne sont pas reflétés dans aucun autre document historique ou qui se sont conservés mais interprétés tendancieusement hors du contexte historique ou bien qui renferment des erreurs factitives. A travers ces actes et ces sources documentaires est mis en évidence le passé d'une des périodes les plus pénibles et les plus héroïques de l'histoire de l'Ukraine.

L'analyse du répertoire des actes et des documents du XIIIe à la première moitié du XIVe siècle nous a permis de répartir tout le matériel en quatre groupes qui constituent dans le livre quatre chapitres à part renfermant des documents qui appartiennent à l'époque de la principauté de Galicie-Volhynie ou qui représentent des pièces plus tardives basées sur des échantillons anciens. Il va de soi que le matériel en question comprend un certain élément d'hypothèse qui dans chaque cas repose principalement sur une critique intérieure et extérieure des monuments.

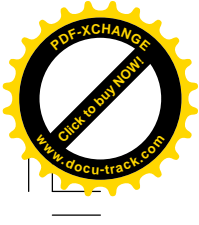
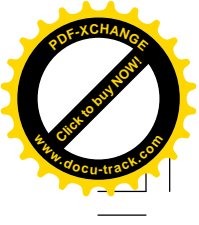
I. Actes et documents authentiques sous forme d'originaux et de listes originales. Le groupe contient 14 actes et documents datant en majeure partie de la première moitié du XIVe siècle. Le premier document est de 1299, les deux suivants, dont l'auteur est le prince Lev (Lev Danylovytch ou Lev Youriovytch), sont accompagnés d'une datation archéographique d'avant 1301 ou d'avant 1323; viennent ensuite des documents concernant les princes Andriy Youriovytch et Lev Youriovytch, Youriy Troïdénovytch, Keistut et Lubart. Font rang à part les lettres des citadins de la communauté de Volodymyr (1324) et du staroste „de la terre Ruthène“ Dmytriy Diad'ko (après 1341).

II. Actes et documents authentiques restitués d'après des chroniques et des chroniqueurs, des pièces de caractère religieux. Quantitativement c'est le plus grand groupe d'actes et de documents (69 pièces), 56 d'entre eux ont pour auteur des princes, le reste provient des communautés citadines, de boyards et du clergé. Ils se situent dans le cadre des années 1195—1307.

III. Actes et documents non-authentiques découverts dans des listes ultérieures datant du XIIIe siècle à la première moitié du XIVe siècle. Leur nombre est de 26 pièces. Ils sont répartis en sous-groupes: a. documents d'authenticité douteuse, b. documents considérés actuellement comme des contrefaçons qui exigent des études et des appréciations éventuelles et c. des faux indubitables de diverses origines. Il est évident que l'insertion du dernier groupe parmi les documents authentiques prête à discussion. Or nous l'avons fait partant du fait que les contrefaçons ne sont pas pleinement prouvées. De nouvelles découvertes pourront faire changer d'opinion, éventuellement pour ce qui est des sous-groupes (a et b). Les contrefaçons des XVe—XVIIe siècles jettent en outre une nouvelle lumière sur certains aspects de la diplomatie ukrainienne.

IV. Actes et documents du XIIIe à la première moitié du XIVe siècle qui mentionnent, citent ou qui confirment parfois les textes des actes et des documents connus et inconnus du XIIIe à la première moitié du XIVe siècle. On y trouve révélées et publiées 116 mentions de documents. Grâce à ceux-

ci on apprend pour la première fois l'existence de certains documents galico-volhyniens. Leur contenu et forme sont différents.

Chaque chapitre a des préliminaires qui informent sur le contenu de celui-ci. Y sont indiqués la quantité des actes et des documents, leurs auteurs et destinataires, ainsi que les questions qui ont rapport à l'étude de ces pièces, aux formulaires et listes etc.

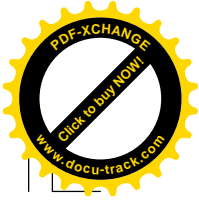
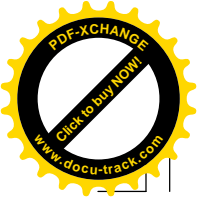
En outre, chaque chapitre (à l'exception du IVe qui ne fait mention que de chartes princières dans le contexte des actes et documents postérieurs) contient des commentaires à chaque acte et document précédant le texte de chacun d'eux. En particulier, chaque chapitre comprend les principaux éléments suivants: 1. un titre; 2. l'appartenance diplomatique de l'acte ou du document; 3. son identification et authenticité; 4. une brève historique de l'apparition de l'acte et du document, son origine (les connaissances actuelles sur l'acte et le document); 5. la présentation formelle de l'acte, du document, de l'écriture, de la manière d'être confirmé ou non confirmé; 6. la structure du document (brève caractéristique des clauses); 7. sa datation (et argumentation); 8. par qui et quand a été étudiée la pièce en question, l'appréciation de son contenu et de son authenticité par les chercheurs; 9. l'indication sur la pièce d'origine (au cas de son existence) et ses listes. Vient ensuite le texte du document même. Chaque texte possède une légende qui comprend: a. un renvoi au lieu de conservation du manuscrit du texte et b. une référence sur l'édition éventuelle du texte de l'acte ou du document, au cas de plusieurs éditions (rééditions), les références sont données dans l'ordre chronologique: les plus anciennes éditions, les premières éditions, les nouvelles éditions voire les éditions récentes.

L'édition possède des illustrations.

Il y a en addenda au livre: une préface, une liste d'abréviations (noms communs, répertoire des actes et des documents, une liste des établissements possédant les sources manuscrites et non manuscrites, une bibliographie, des lexiques), une brève conclusion, des résumés en langues anglaise, allemande et française, une liste d'illustrations, un index onomastique et géographique.

L'ouvrage ne prétend pas être exhaustif pour ce qui est la plénitude du choix des textes ainsi que leur commentaire. Nous sommes toutefois d'avis que notre étude comblera sensiblement les lacunes dans la science des sources ukrainiennes et slave de l'époque du Moyen âge.

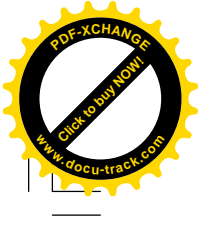

СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ

РОЗДІЛ І

1. Князь Лев надає „братинцям“ з Литовської землі Тутенію і Монтсіку право власності на село Добаневичі в Перемишльській землі.— [Не пізніше 1301 р., березня 16 або не пізніше 1323 р., травня 31. *Перемишль*] (I, № 2. *Список ЛГС*).
2. Князь Лев продає слугі Іванові вйтівство на магдебурзькому праві та кам'яну церкву св. Миколи в Перемишлі.— [Не пізніше 1301 р., березня 16 або не пізніше 1323 р., травня 31. *Перемишль*] (I, № 3. *Список ЛКП*).
3. Князі Андрій і Лев Юрійовичі висловлюють пруському великому магістру Тевтонського ордену Карлові з Тревері (Трірському) і всім рицарям прихильність і дають слово жити з ними у щирій приязні.— 1316 р., серпня 9. *Володимир* (I, № 4. *Оригінал*).
4. Князівська печатка з документа 1316 р., серпня 9. *Володимир*: а — аверс — постать князя, що сидить на троні; б — реверс — лев, що спирається передніми лапами на гору (I, № 4. *Рисунок печатки, що прикріплена праворуч*).
5. Князь Андрій Юрійович дозволяє купцям міста Торуня вільний в'їзд у руські землі з товарами та вільну торгівлю ними.— 1320 р., серпня 27. *Володимир* (I, № 5. *Оригінал*).
6. Князь Андрій Юрійович дозволяє купцям міста Кракова вільний в'їзд у руські землі та вільну торгівлю товарами.— 1320 р., серпня 27. *Володимир* (I, № 6. *Оригінал*).
7. Радники та громада міста Володимира звертаються до радників і громади міста Штральзунда з проханням повернути перехоплені його мешканцями сувої сукна.— 1324 р., травня 3. *Володимир* (I, № 7. *Оригінал*).
8. Князь Юрій Тройденович обіцяє великому магістру Веренгерові у Торуні вірність традиціям у підтриманні дружніх відносин.— 1325, [жовтень]. *Володимир* (I, № 8. *Оригінал*).
9. Князь Юрій Тройденович висловлює пруському великому магістру Веренгерові й усім рицарям прихильність і бажання жити з ними у мирі та щирій приязні.— 1327 р., березня 9. *Володимир* (I, № 9. *Оригінал*).

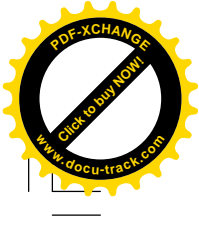

10. Князівська печатка з документів 1316, 1325, 1334 і 1335 рр.: а — аверс — постать князя, що сидить на троні; б — реверс — вершник, повернутий по-геральдичному вправо (I, № 4, 9, 11, 12. *Оригінал*).
11. Князь Юрій Тройденевич разом із боярами, військовими та представниками духовенства повідомляє великого магістра Людера про намір зберігати добросусідські відносини та мир „на вічні часи“.— 1334 р., лютого 11. Львів (I, № 10. *Оригінал*).
12. Князь Юрій Тройденевич разом із боярами та військовими для усунення недовіри, продовження дружніх відносин і миру запевняє генерального магістра Теодорика з Альденбурга у збереженні прихильності і підтверджує усі попередні договори.— 1335 р., жовтня 20. Володимир (I, № 11. *Оригінал*).
13. Князь Юрій Тройденевич надає слугі Барткові війтівство на магдебурзькому праві у місті Сяноці.— 1339 р., січня 20. Володимир (I, № 12. *Оригінал*).
14. „Управитель або староста землі Русі“ Дмитро Дядько (Дедько) повідомляє магістрат і купецтво міста Торуня про перемир'я з польським королем Казимиром III і запрошує торунських купців приїжджати з товарами до Львова.— 1341 р., [березень — не пізніше червня 27. Львів] (I, № 13. *Оригінал*).
15. Князь Кейстут та його брат, спадкоємець Волинської землі Любарт Гедимінович дозволяють торунським купцям вільно приїжджати до Луцька торгувати, дотримуючись шляху через міста Дорогичин, Мельник і Берестя.— Після 1341 р. [Берестя] (I, № 14. *Оригінал*).
16. Печатки: а — радників і громади міста Володимира (I, № 7); б — „управителя або старости землі Русі“ Дмитра Дядька (Дедька) (I, № 14); в — львівського воєводи Бориска (Бориса) Кракули (I, № 10); г — невстановленої особи (I, № 10–11); д — невстановленої особи (I, № 10).

РОЗДІЛ II

17. Князь Мстислав Мстиславич закликає князя Данила Романовича зайняти престіл у Галичі, визнати свою помилку і помилку пінських князів, що віроломно захопили місто Чорторийськ.— 1228 р., березня бл. 23–24 (II, № 11. *Список Іпат.*).
18. Князь Данило Романович оскаржує галицького боярина Доброслава Суддича у нехтуванні його наказів, грабежах і незаконному роздаванні на відкуп земель і коломийської солі.— 1241 р., вересень—листопад. [Холм] (II, № 20. *Список Іпат.*).
19. Князь Юрій Львович повідомляє князя Володимира Васильковича, що не зможе брати участі у поході проти Польщі у зв'язку з виїздом у Суздаль одружуватися.— 1282 р., середина вересня. [Холм] (II, № 31. *Список Хл.*).

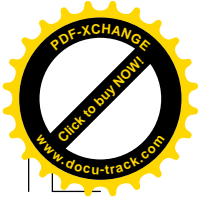
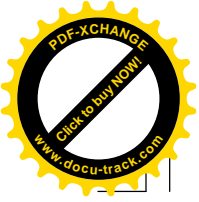

20. Князь Володимир Василькович вимагає від оголошеного наступника князя Мстислава Даниловича припинити самовільне роздавання земель боярам у його князівстві.— 1288 р., січень. *Кам'янець (II, № 40. Список Хл.)*.
21. Князь Володимир Василькович заповідає князю Мстиславу Даниловичу у вічне володіння Володимирське князівство з усіма належними до нього землями та містами разом із „стольним“ Володимиром.— 1288 р., лютого 9—15. *Рай (II, № 45. Список Іпат.)*.
22. Князь Володимир Василькович заповідає дружині княгині Ользі місто Кобринь, села Городло, Садове і Сомино та монастир Святих Апостолів зі селом Березовичами у Володимирському князівстві.— 1288 р., лютого 9—15. *Рай (II, № 46. Список Хл.)*.
23. Князь Юрій Львович просить князя Володимира Васильковича передати йому у володіння Берестя.— 1288 р., жовтня 20—31. [*Дорогичин*] (II, № 55. Список Іпат.)
24. Князь Володимир Василькович відмовляється передати Берестя галицькому князю Левові Даниловичу.— 1288 р., листопад. *Любомль (II, № 60. Список Хл.)*.
25. Князь Мстислав Данилович нагадує князеві Юрію Львовичу про свої права на Берестя і вимагає негайно покинути захоплені ним місто та волость.— 1289 р., квітня 15—25. [*Володимир*] (II, № 62. Список Хл.)
26. Князь Мстислав Данилович накладає данину „ловче“ на місто Берестя і волость за прихильне ставлення до князя Юрія Львовича під час захоплення ним волості.— 1289 р., кінець травня. *Берестя (II, № 67. Список Іпат.)*.

РОЗДІЛ III

27. Князь Лев Данилович надає монастиреві св. Миколи у селі Башева два лани ріллі та чотири черини.— 1244 р. *Львів (III, № 3. Список ПГС)*.
28. Князь Лев Данилович надає слuzі Мелентію Туркевичу село Колчичі (Кульчиці) у Самбірській волості.— 1284 р. (III, № 8. Вар. А. Список ЛМ).
29. Князь Лев Данилович надає слuzі Мелентію Туркевичу село Колчичі (Кульчиці) у Самбірській волості.— 1284 р. (III, № 8. Вар. Б. Список ПЗС-1).
30. Початок документа, яким князь Лев Данилович надає церкві св. Миколи у Львові землі та людей з повинностями.— 1292 р., жовтня 8. *Львів (III, № 11. Список Дун.)*.
31. Початок документа, яким князь Лев Данилович дарує Спаському монастиреві у Перемишльській землі на руки єпископа Євфимія села

- Страшевичі та Созань з монастирем св. Михайла.— 1292 р., жовтня 8. *Львів (III, № 12. Список КМ).*
32. Князь Лев Данилович дарує Спаському монастиреві у Перемишльській землі на руки єпископа Євфимія села Страшевичі та Созань з монастирем св. Михайла.— 1292 р., жовтня 8. *Львів (III, № 12. Список АПЄ).*
33. Початок документа, яким князь Лев Данилович дарує церквам Успіння Богородиці та Івана Хрестителя у Перемишлі монастир у Вовчому й село Мостища.— 1292 р., жовтня 8. *Перемишль (III, № 13. Список ЛМ).*
34. Князь Лев Данилович підтверджує перемишльському єпископові Антонію заснування Онуфріївського монастиря у Лаврові.— 1292 р., жовтня 8. *Перемишль (III, № 14. Список Волчан.).*
35. Кінцівка документа, яким князь Лев Данилович надає слугам перемишльського двору Василеві, Ігнатові, Іллі, Іванові, Грицькові та Степанові село Вітошинці у Перемишльській землі.— 1296 р., вересня 21. *Львів (III, № 15. Список СГС).*
36. Початок документа, яким князь Лев Данилович передає Косткові Бережницькому (Костеві) у відання село Бережницю з „кулоством“ у монастирі Спаса з правом ведення духовних і світських судів.— 1299 р., травня 2 (III, № 17. Список ПГС-1).
37. Сторінка документа, яким князь Лев Данилович дарує кафедральному соборові Успіння Богородиці у Крилосі земельні володіння і встановлює повинності та суди.— 1301 р., березня 8. *Галич (III, № 18. Вар. А. Список КМ-1).*
38. Сторінка документа, яким князь Лев Данилович дарує кафедральному соборові Успіння Богородиці у Крилосі земельні володіння і встановлює повинності та суди.— 1301 р., березня 8. *Галич (III, № 18. Вар. Б. Список ГГС).*
39. Початок документа, яким князь Лев Данилович надає церкві Івана Хрестителя у Перемишлі на руки Перемишльського єпископства село Рушевичі (Грушевичі) з усіма належними до нього землями.— 1301 р., жовтня 8. *Львів (III, № 19. Список КМ).*
40. Князь Лев дарує Степанові Лізді села Гординю і Дорошево (Дорожево) у Самбірській волості.— [Не пізніше 1301 р., березня 16 або не пізніше 1323 р., травня 31] (III, № 21. Вар. А. Список ЛМ).
41. Князь Лев дарує слугі Петрові Сурмі село Боляновичі та ліс Радохонь.— [Не пізніше 1301 р., березня 16 або не пізніше 1323 р., травня 31] (III, № 22. Список ПЗС).
42. Князь Лев дарує слугі Кунатові Біличу села Ритеровичі та Рогізно у Перемишльській волості.— [Не пізніше 1301 р., березня 16 або не пізніше 1323 р., травня 31] (III, № 23. Список ПГС-1).

